

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **A.T., a.s.**, P., T., IČO: X., zastúpeného advokátom JUDr. J.R.P. proti žalovanému: **R.J.**, r. č. X., Š., T., zastúpeného advokátom JUDr. L.M., K.B., **o zaplataenie 207 144,60 Sk s prísl.**, o mimoriadnom dovolaní Generálneho prokurátora proti rozsudku Okresného súdu v Trnave z 13. septembra 2007, č. k. 19 Cb 10/2001-219 a Krajského súdu v Trnave z 9. septembra 2008, č. k. 21 Cob 118/2008-257, takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 9. septembra 2008, č. k. 21 Cob 118/2008-257 a rozsudok Okresného súdu v Trnave z 13. septembra 2007, č. k. 19 Cb 10/2001-219 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** Okresnému súdu v Trnave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e:

Okresný súd Trnava rozsudkom z 13. septembra 2007, č. k. 19 Cb 10/2001-219 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 207 144,60 Sk s 0,05% úrokom z omeškania za každý deň omeškania od 15.8.2000 do zaplataenia. Súčasne uložil žalovanému povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 73 325,70 Sk.

V rozsudku súd odkázal na ust. § 536 ods. 1, 554 ods. 1 veta prvá, 546 ods. 1, 549 ods. 1, 2, 369 a 502 Obchodného zákonníka. Súd zistil, že medzi účastníkmi konania bola uzatvorená zmluva o dielo, na základe ktorej mal žalobca ako zhotoviteľ vykonať

pre žalovaného ako objednávateľa práce označené ako SO-01 až SO-08. Cena za tieto práce bola dohodnutá vo výške 8 063 366 Sk. Následne zmluvné strany uzavreli písomne dodatok č. 2, ktorým došlo i k dohode o redukcii ceny diela na sumu 7 957 772,90 Sk, keď sa znížila cena za objekty označené ako SO-01 až SO-05 o 105 593,10 Sk. Dňa 29.5.2000 uzavreli zmluvné strany dodatok č. 3, ktorým rozšírili predmet zmluvy o dielo SO-09 - Spevnené plochy priľahlého terénu s tým, že toto rozšírenie predmetu zmluvy nebude mať vplyv na konečnú cenu diela dohodnutú dodatkom č. 2, ktorá cena je pevná. Dňa 29.6.2000 uzavreli zmluvné strany dodatok č. 4, ktorým sa rozšíril rozsah predmetu diela na základe požiadavky objednávateľa na zhotovenie merania odberu teplej a studenej vody pre jednotlivých prevádzkovateľov stavby „Komerčná vybavenosť a verejné WC“. Cena za objekty označené ako SO-01 až SO-05 sa tak zvýšila o čiastku 52 115 Sk. Konečná cena diela tak predstavovala sumu 8 015 099,40 Sk za objekty označené ako SO-01 až SO-09.

Dňa 20.7.2000 došlo k prevzatiu diela žalovaným, o prevzatí diela bol spísaný zápis, z ktorého vyplýva, že objednávateľ prevzal stavbu Komerčná vybavenosť a verejné WC, č. objektu SO-01 až SO-07, hodnota vykonaných prác bola vyčíslená na sumu 8 052 037,40 Sk. Žalovaný nemal žiadne námietky k odovzdaniu diela, okrem zistenia niektorých drobných závad a nedorobkov, ktoré boli spísané a tvorili prílohu zápisu o odovzdaní diela. Závady boli žalobcom odstránené, o čom bol spísaný zápis dňa 26.7.2000. Žalobca dňa 31.7.2000 vystavil faktúru, ktorou fakturoval stavebné práce prevedené na predmetnej stavbe za mesiac júl 2000. Vystavením faktúry zo dňa 31.7.2000 na sumu 1 007 144,60 Sk žalobca fakturoval žalovanému za dielo čiastku 7 504 237,90 Sk. Žalovaný celkovo zaplatil sumu 7 297 093,30 Sk, nezaplatená zostala sumu 207 144,60 Sk. Táto skutočnosť nebola medzi účastníkmi konania sporná, žalovaný nenamietal celkovo vyúčtovanú ani nezaplatenú sumu žalobcovi, potvrdil, že žalobca následne po vystavení faktúry zo dňa 31.7.2000 vykonal i ďalšie práce uvedené v dodatkoch č. 6, 7, ktoré neboli podpísané. Žalovaný žiadal len zohľadniť nevykonané práce označené ako objekty SO-09 a výšku žalovanej istiny považoval za hodnotu týchto prác.

Súd dospel k záveru, že hodnotou nevykonaných prác by si mohol žalovaný ako objednávateľ uplatňovať od žalobcu ako zhotoviteľa len v tom prípade, ak by sa zmluvné strany vôbec neboli dohodli o dôsledku týchto prác na výšku ceny tak, ako to vyplýva z ust. § 549 Obchodného zákonníka. Z dodatku č. 3 je zrejmé, že v danom prípade sa zmluvné strany dohodli o dôsledku rozšírenia diela na výšku ceny, keď v dodatku uviedli, že vykonanie týchto prác nebude mať vplyv na cenu. Preto nemožno konštatovať, že nevykonaním týchto prác, ktoré napokon neboli realizované z toho dôvodu, že žalovaný

nezabezpečil stavebné povolenie, resp. odkúpenie pozemku, na ktorom mali byť tieto práce zrealizované, nebolo dielo odovzdané riadne a vzhľadom na uvedené, nie je možné ani znížiť cenu za vykonané dielo za tieto nevykonané práce. Žalobca vykonal pre žalovaného práce označené ako objekty SO-01 až SO-07, čo vyplýva zo Zázpisu o odovzdaní diela, ako i z výpovedí účastníkov konania. Žalobca nezrealizoval práce na objekte SO-08 na základe požiadavky žalovaného napriek tomu, že zo zmluvy o dielo tieto práce neboli vypustené, keď žalovaný dodatok č. 5 nepodpísal. Nevykonanie týchto prác žalovaný nenamietal. Z vyúčtovanej sumy za dielo vo výške 7 504 237,90 Sk žalovaný nezaplatil doposiaľ sumu 207 144,60 Sk. Preto súd na túto sumu zaviazal žalovaného. Čo sa týka sumy 201 584,15 Sk, ktorú žiadal žalovaný započítať z titulu zmluvnej pokuty za omeškanie s odovzdaním diela, keď tvrdil, že dielo malo byť odovzdané v máji 2000 a bolo odovzdané až 20.7.2000, súd poukázal na dodatok č. 2 zo dňa 29.5.2000, ktorý je riadne podpísaný zmluvnými stranami a z ktorého vyplýva, že sa predlžil termín odovzdania diela na 20.7.2000. Vzhľadom na to, že zmluvné strany sa takto dohodli o termíne odovzdania diela, nie sú potom dôležité dôvody, pre ktoré k tomu došlo. Keďže tento deň odporca prevzal dielo, nemožno hovoriť o omeškaní zhotoviteľa - žalobcu s odovzdaním diela a žalovaný nemá právo na zmluvnú pokutu z tohto titulu.

Súd mal za to, že dielo bolo vykonané a odovzdané riadne a včas, čo vyplýva zo zápisu o odovzdaní a prevzatí dokončených stavebných prác z 20.7.2000, keď v zmysle uzavretej zmluvy povinnosť zhotoviť dielo riadne a včas si zhotoviteľ splnil odovzdaním diela objednávateľovi na základe protokolu o odovzdaní a prevzatí diela. Nevykonanie prác na objekte SO-09 zavinil žalovaný tým, že nezabezpečil stavebné povolenie, resp. odkúpenie pozemku, ako to bolo dohodnuté.

Vzhľadom na to, že žalovaný si nesplnil svoj záväzok riadne a včas, keď faktúru č. 100105/00-000 nezaplatil v lehote splatnosti, dostal sa do omeškania a žalobca má nárok na úrok z omeškania, ktorý mu súd priznal v dojednanej výške v zmysle uzavretej zmluvy o dielo odo dňa nasledujúceho po splatnosti faktúry.

O trovách konania súd prvého stupňa rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 O.s.p.

Rozsudkom z 9. septembra 2008, č. k. 21Cob/118/2008-257 Krajský súd v Trnave potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy odvolacieho konania vo výške 19 338 Sk.

Rozhodnutie odôvodnil tým, že medzi účastníkmi konania bola uzatvorená zmluva o dielo, doplnená dodatkami č. 2 a 3, ktoré menili pôvodne dohodnuté zmluvné podmienky tak, že dodatkom č. 2 uzatvoreným dňa 29.5.2000 došlo i k zmene v termíne ukončenia diela,

ktorý bol dohodnutý na deň 20.7.2000 a dodatkom č. 3 zo dňa 29.5.2000 sa upravoval rozsah predmetu diela rozšírením o objekt SO-09 a zároveň sa účastníci dohodli, že toto rozšírenie nemá vplyv na cenu diela dohodnutú už dodatkom č. 2, ktorú označili za cenu pevnú v rozsahu článku 2.3 a 2.4 Zmluvy o dielo č. 11/99 a čl. 4.1 dodatku č. 2 bod a, b v znení čl. II. bod 2.3 dodatku č. 3.

Uvedenými dodatkami sa teda menila základná zmluva o dielo č. 1/99 tak v časti predmetu diela, ceny diela a času plnenia. Zmeny zmluvy zrealizované dodatkami č. 2 a 3 sú platnými právnymi úkonmi, ktorými sú zmluvní účastníci viazaní.

Dodatkom č. 2 došlo k novácii termínu ukončenia diela, ktorý bol určený na deň 20.7.2000, dodatkom č. 3 k novácii záväzku v časti predmetu plnenia diela, v ktorom zmluvné strany jednoznačne uviedli, že rozšírenie predmetu diela neovplyvní dohodnutú cenu diela určenú v dodatku č. 2, ktorá bola stanovená sumou 7 957 772,90 Sk, ktorú označili za cenu pevnú.

Z uvedeného prejavu vôle jednoznačne vyplýva, že strany sa dohodli na rozšírení diela a zároveň dojednali tento dôsledok na výšku ceny diela tak, že cena sa nemení, z toho dôvodu nie je možné aplikovať ust. § 549 ods. 2 Obchodného zákonníka, podľa ktorého by zmena diela mala vplyv i na povinnosť objednávateľa zaplatiť cenu zníženú s prihliadnutím na rozdiel v rozsahu predmetu diela, ale táto skutočnosť by bola významná iba vtedy, ak by si strany dôsledky rozšírenia diela nedohodli v súvislosti s výškou ceny. Právna konštrukcia, z ktorej žalovaný vychádzal, keď tvrdil, že je ochotný zaplatiť žalovanú istinu v prípade, že mu žalobca v takejto cene vykoná iné nim určené práce, by znamenala, že žalovaný by takouto formou získal neoprávnenú výhodu, pokiaľ by mal za to, že nezrealizovaním rozšírenej časti diela by mu napriek pevne dohodnutej cene, ktorá sa ani rozšírením diela na základe dohody účastníkov nezmenila, malo vzniknúť právo na ďalšie náhradné plnenie, resp. vrátenie pevne dohodnutej ceny o hodnotu diela nevykonaného. Rovnako právne neobstojí ani obrana žalovaného v súvislosti s jeho nárokom na zmluvnú pokutu z dôvodu, že žalobca sa dostal do omeškania so splnením diela. Dodatok č. 2 zo dňa 29.5.2000, ktorým bol zmenený čl. V - Čas plnenia zmluvy o dielo a ktorým bolo ukončenie diela dohodnuté dátumom 20.7.2000, bol dodržaný. Zmena termínu ukončenia vychádza zo vzájomnej dohody účastníkov a pohnútky a skutočnosti, ktoré účastníkov k uzatvoreniu takejto dohody viedli, sú pre posúdenie žalovaným uplatňovaného nároku na zmluvnú pokutu nepodstatné. Žalobca svoju povinnosť podľa zmluvy v znení dodatkov splnil. Preto žalovanému nevznikol nárok na zmluvnú pokutu.

Odvolačný súd sa v celom rozsahu stotožnil s rozhodnutím prvostupňového súdu s jeho právnym názorom, a to i v časti rozhodnutia o úrokoch z omeškania a rozsudok prvostupňového súdu z toho dôvodu podľa § 219 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 v spojení s ust. § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu na podnet žalovaného podal mimoriadne dovolanie Generálny prokurátor Slovenskej republiky. Žiadal zrušiť oba rozsudky a vec vrátiť Okresnému súdu v Trnave na ďalšie konanie. Uviedol, že uvedenými rozhodnutiami bol porušený zákon, nakoľko konajúce súdy vec nesprávne právne posúdili (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Konajúce súdy nesprávne právne posúdili otázku, či došlo k zániku záväzku žalobcu zhotoviť dielo, na ktoré sa zmluvne zaviazal, resp. riešenie tejto otázky je v odôvodneniach súdnych rozhodnutí nejednoznačné. Odvolací súd sa výslovne touto otázkou v odôvodnení rozsudku nezaoberá. Súd prvého stupňa na jednej strane v odôvodnení rozsudku konštatuje, že žalobca objekt SO-09 nezhotovil, na druhej strane však konštatuje, že dielo bolo odovzdané včas a riadne. Skutočnosť, či zhotoviteľ vykonal dielo, na ktoré sa zaviazal v plnom rozsahu alebo iba v čiastočnom rozsahu, má vplyv na posúdenie nárokov zmluvných strán.

Z tvrdení účastníkov konania, ako aj zo súdmi zisteného skutkového stavu vyplýva, že žalobca vykonal a odovzdal dielo žalovanému, s výnimkou objektu SO-09. Dôvodom nezhotovenia objektu SO-09 bolo chýbajúce stavebné povolenie. Správnym právnym posúdením tohto skutkového stavu je potom to (pri aplikácii ust. § 324 ods. 1 Obchodného zákonníka a § 329 Obchodného zákonníka), že záväzok žalobcu zanikol splnením v časti zhotoveného diela a nezanikol splnením v časti povinnosti zhotoviť objekt SO-09. Pri nedodaní časti diela nejde o zmenu obsahu záväzku na záväzok zo zodpovednosti za vady (nejde o vadné plnenie, ale o čiastočné plnenie). V nesplnenom rozsahu trvá záväzok s pôvodným obsahom. Z odôvodnení rozsudkov pritom nevyplýva, že by boli konajúcimi súdmi vyhodnotené také skutočnosti, ktoré by svedčili o tom, že záväzok v časti povinnosti zhotoviť objekt SO-09 zanikol z iného právneho dôvodu ako splnením (odstúpením od zmluvy alebo z dôvodu nemožnosti plnenia). Z uvedeného vyplýva, že nie je správne konštatovanie súdu prvého stupňa, že žalobca dielo zhotovil a odovzdal riadne a včas.

Ak záväzok žalobcu zhotoviť objekt SO-09 nezanikol splnením a ak žalobca splniť záväzok nemohol, potom nároky žalobcu voči žalovanému závisia od ďalších skutkových okolností, ktoré však konajúcimi súdmi neboli skutkovo vyhodnotené. Žalobca by v takom

prípade mohol mať nárok na zaplatenie ceny diela po odpočítaní toho, čo ušetril, ak by od zmluvy odstúpil a ak by omeškanie žalovaného nebolo odôvodnené okolnosťami vylučujúcimi zodpovednosť (§ 548 ods. 2 Obchodného zákonníka). Prípadne by žalobca mohol mať nárok na náhradu škody, ak by povinnosť žalovaného získať stavebné povolenie zanikla pre dodatočnú nemožnosť plnenia a ak by na strane žalovaného nešlo o okolnosť vylučujúcu zodpovednosť (nárok na náhradu škody však nie je predmetom žaloby).

Ak záväzok žalobcu zhotoviť časť diela v rozsahu objektu SO-09 nezanikol splnením, pričom zo skutkových okolností nie je zrejmý žiadny iný právny dôvod zániku záväzku v tejto časti, potom žalobcovi nevznikol nárok na zaplatenie ceny diela v rozsahu tohto nesplneného záväzku.

Konajúce súdy zároveň nesprávne právne posúdili aj ďalšiu právnu otázku, ak obsah zmluvy medzi účastníkmi vyhodnotili tak, že žalobca sa zaviazal zhotoviť objekt SO-09 bez nároku na odplatu. Konajúce súdy v tejto súvislosti nesprávne aplikovali zákonné ustanovenia o interpretácii obsahu zmluvy (§ 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 266 ods. 1 Obchodného zákonníka) a zároveň sa dopustili interpretačnej chyby pri vyvedení právnych dôsledkov neaplikovania právnej normy uvedenej v § 549 ods. 1 Obchodného zákonníka na skutkový stav (dopustili sa pochybenia pri logickom výklade označovaného ako non sequitur).

Zo zisteného skutkového stavu je nesporné, že strany dodatkom č. 3 k zmluve o dielo rozšírili pôvodný záväzok zhotoviteľa o povinnosť zhotoviť objekt SO-09. Zároveň v dodatku č. 3 vyjadrili dohodu týkajúcu sa ceny diela slovami „zhotovenie objektu SO-09 nebude mať vplyv na konečnú cenu diela“.

Zistenie obsahu slovného vyjadrenia zmluvných strán je predmetom interpretácie obsahu zmluvy. Žalobca si uvedené slovné vyjadrenie vykladal tak, že objekt SO-09 má povinnosť zhotoviť bezodplatne. Žalovaný si uvedené slovné vyjadrenie vykladal tak, že cena, ktorá bola pred uzavretím dodatku č. 3 cenou za predtým dohodnuté dielo, je po uzavretí dodatku č. 3 cenou za novodohodnuté dielo (za celé dielo, vrátane objektu SO.09). Gramatický výklad svedčí v prospech žalovaného. Pri interpretácii obsahu zmluvy, ktoré vykonali konajúce súdy, nie je zrejmé, aké interpretačné pravidlo súdy použili, teda ktoré zákonné ustanovenia o interpretácii obsahu právneho úkonu aplikovali (ktoré z pravidiel uvedených v § 35 Občianskeho zákonníka a § 266 Obchodného zákonníka). Zároveň zo skutkového stavu nevyplýva, že žalovanému bol známy alebo musel byť známy úmysel žalobcu, že objekt SO-09 vykoná bezodplatne (§ 266 ods. 1 Obchodného zákonníka). Pre výklad slovného spojenia uvedeného v dodatku č. 3 „zhotovenie objektu SO-09 nebude

mať vplyv na konečnú cenu diela“ nemá vplyv skutočnosť, že cena ostatných objektov bola dohodnutá na základe rozpočtu. Nie je podstatné, že na objekt SO-09 nebol vyhotovený rozpočet. Ak strany písomne vyhlásili, že zhotovenie objektu SO-09 nemá vplyv na konečnú cenu diela, potom platí, že za zmluvne dohodnutú konečnú cenu diela zhotoví zhotoviteľ celé dielo, vrátane objektu SO-09, a to aj v prípade, že pôvodne sa konečná cena odvíjala (v procese tvorby zmluvy) na základe rozpočtu.

Žalobca a žalovaný v dodatku č. 3 rozšírili rozsah diela a dohodli sa na dôsledkoch na cenu diela. Ust. § 549 ods. 1 Obchodného zákonníka sa preto neaplikuje a cena diela sa spravuje dohodou strán (teda cena za nový rozsah diela je cenou pôvodne dohodnutou).

Konajúce súdy vec nesprávne právne posúdili, ak mali za to, že celý záväzok žalobcu zanikol splnením a ak mali za to, že záväzok žalobcu zhotoviť objekt SO-09 bol záväzkom bezodplatným. Ďalšie skutkové zistenia sú potrebné za účelom posúdenia, či záväzok žalobcu zhotoviť objekt SO-09 zanikol z iného právneho dôvodu ako splnením a či potom nárok žalobcu možno oprieť o ust. § 548 ods. 2 Obchodného zákonníka, príp. či záväzok žalobcu zhotoviť objekt SO-09 právne trvá a či potom žalovaný preukáže, že zaplatil taký rozsah diela, aký bol skutočne vykonaný.

Žalobca sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadril.

Žalovaný navrhol, aby dovolací súd mimoriadnemu dovolaniu vyhovel.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že boli splnené podmienky na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e O.s.p., vec preskúmal v napadnutom rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné. Predmetné mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že rozhodnutie súdov spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav, na skutkové zistenie. O nesprávne právne posúdenie veci ide vtedy, ak súd posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo právnu normu síce správne určenú nesprávne vyložil, príp. ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

Podľa § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka právne úkony vyjadrené slovami treba vykladať nielen podľa ich jazykového vyjadrenia, ale najmä tiež podľa vôle toho, kto právny úkon urobil, ak táto vôľa nie je v rozpore s jazykovým prejavom.

Podľa § 266 ods. 1 Obchodného zákonníka prejav vôle sa vykladá podľa úmyslu konajúcej osoby, ak tento úmysel bol strane, ktorej je prejav vôle určený, známy alebo jej musel byť známy.

Podľa § 324 ods. 1 Obchodného zákonníka záväzok zanikne, ak sa veriteľovi splní včas a riadne.

Podľa § 329 Obchodného zákonníka veriteľ je povinný prijať aj čiastočne plnenie záväzku, pokiaľ čiastočne plnenie neodporuje povahe záväzku alebo hospodárskemu účelu sledovanému veriteľom pri uzavretí zmluvy, ak tento účel je v zmluve vyjadrený alebo v čase uzavretia zmluvy dlžníkovi známy.

Podľa § 548 ods. 1 Obchodného zákonníka objednávateľ je povinný zaplatiť zhotoviteľovi cenu v čase dojednanom v zmluve. Pokiaľ zo zmluvy alebo z tohto zákona nevyplýva niečo iné, vzniká nárok na cenu vykonaním diela.

Podľa § 548 ods. 2 Obchodného zákonníka, ak zhotoviteľ odstúpil od zmluvy pre omeškanie objednávateľa a ak prekážka pre splnenie povinnosti objednávateľa nespočíva v okolnostiach vylučujúcich zodpovednosť (§ 374), patrí zhotoviteľovi cena, na ktorú má nárok na základe zmluvy. Od tejto ceny sa však odpočíta to, čo zhotoviteľ ušetril nevykonaním diela v plnom rozsahu.

Podľa § 549 ods. 1 Obchodného zákonníka, ak sa strany po uzavretí zmluvy dohodnú na obmedzení rozsahu diela a ak nedojednávajú jeho dôsledky na výšku ceny, je objednávateľ povinný zaplatiť len cenu primerane zníženú; ak sa týmto spôsobom dohodnú na rozšírení diela, je objednávateľ povinný zaplatiť cenu primerane zvýšenú.

Z obsahu spisu je zrejmé, že medzi účastníkmi konania bola uzatvorená Zmluva o dielo č. 11/99 na zhotovenie stavby, uzatvorená podľa § 536 a nasl. Obchodného zákonníka. Účastníci zmluvy si dohodli Predmet zmluvy v bode II. zmluvy, Cena diela bola dohodnutá v bode IV. zmluvy, Čas plnenia v bode V., Platobné podmienky boli dohodnuté bod bodom VI., Odovzdanie a prevzatie diela pod bodom VIII. a pod bodom IX. boli dohodnuté Sankcie. Zo záverečných ustanovení zmluvy vyplýva, že zmeny tejto zmluvy, ktoré nemajú vplyv na predmet diela, termín, cenu a záručnú dobu, môžu robiť zmluvné strany zápisom v stavebnom denníku. Ostatné zmeny a doplnky zmluvy možno uskutočniť len písomne dodatkom k tejto zmluve, inak je zmena či doplnenie neplatné (XV. bod 15.3, 15.4).

Dňa 29.5.2000 účastníci konania uzatvorili Dodatok č. 2 k zmluve o dielo č. 11 a Dodatok č. 1 z 3.11.1999, ktorým došlo k úprave článkov IV. Cena diela a II. Čas plnenia. Dodatkom č. 3 zo dňa 29.5.2000 k zmluve o dielo č. 11/99 zo dňa 3.11.1999 a dodatkov č. 1 a 2 na zhotovenie stavby „Komerčná vybavenosť a verejné WC“ v T., uzavretej podľa § 536 a nasl. Obchodného zákonníka, zmluvné strany sa dohodli na úprave čl. zmluvy o dielo, a to čl. II. Predmet zmluvy, bod 2.3, v zmluve o dielo doplnili: SO-09 spevnené plochy priľahlého terénu na parc. č. X., zapísané na LV č. X., k. ú. T., navyiac, oproti projektu vo

výmere 350 m², podľa požiadavky objednávateľa čl. IV. Cena diela, bod 4. zmluvy sa doplnil bodom 4.11, a to zhotovenie časti diela uvedené v rozšírení predmetu zmluvy ako SO-09 nebude mať vplyv na konečnú cenu diela dohodnutú dodatkom č. 2, ktorá cena je pevná v rozsahu čl. 2.3 a 2.4 Zmluvy o dielo č. 11/99 a čl. 4.1. dodatku č. 2 bod a/ a bod b/ v znení čl. II. bod 2.3 tohto dodatku. Článok V. Čas plnenia sa doplnil 5.2, zhotoviteľ sa zaväzuje zhotoviť dielo označené v Predmete zmluvy ako SO-09 do jedného mesiaca od doručenia právoplatného stavebného povolenia objednávateľom zhotoviteľovi, pokiaľ bude vyžadované stavebné povolenie na vykonanie prác na SO-09 a ak na tieto práce postačí písomné ohlásenie stavebného úradu, termín plnenia je jeden mesiac od doručenia súhlasu stavebného úradu, že proti ich uskutočneniu nemá námietok. Ostatné články Zmluvy o dielo č. 11/99 v znení Dodatkov č. 1 a č. 2 sú nezmenené. Zo Zápisnice o prevzatí dokončených stavebných prác podľa § 292 zák. č. 593/91 zo dňa 20.7.2000 vyplýva, že došlo medzi zhotoviteľom a objednávateľom (žalobcom a žalovaným) k odovzdaniu a prevzatiu prác v zmysle projektovej dokumentácie, platných noriem STN a právnych predpisov, konkrétne objekty SO-01-02, SO-03, SO-04, SO-05, SO-06, SO-07. Faktúrou č. 100105/00-000 z 31.7.2000 vyfakturoval žalobca žalovanému sumu 1 007 144,60 Sk za stavebné práce prevedené na stavbe „komerčná vybavenosť a verejné WC za mesiac júl 2000“. Z tejto sumy žalovaný doposiaľ neuhradil 207 144,60 Sk, ktorá bola predmetom sporu. Nárok žalobcu na uvedenú sumu súd prvého stupňa i odvolací považovali za dôvodný.

Konajúce súdy podľa názoru dovolacieho súdu však nesprávne právne posúdili otázku, či došlo k zániku záväzku žalobcu ako zhotoviteľa diela zhotoviť dielo, na ktoré sa zmluvne zaviazal. Súd prvého stupňa na jednej strane v odôvodnení rozsudku konštatuje, že žalobca objekt SO-09 nezhotovil, na druhej strane však konštatuje, že dielo bolo odovzdané včas a riadne. Odvolací súd sa výslovne touto otázkou v odôvodnení rozsudku nezaoberal. Skutočnosť, či zhotoviteľ vykonal dielo, na ktoré sa zaviazal v plnom rozsahu alebo iba v čiastočnom rozsahu, má vplyv na posúdenie nárokov zmluvných strán. V konaní bolo preukázané, že žalobca nevykonal práce - objekt SO-09, ktorý bol dohodnutý dodatkom č. 3 k zmluve o dielo. Tento objekt nebol ani žalovanému odovzdaný, čo vyplýva zo Zápisu o prevzatí dokončených stavebných prác a Prílohy č. 1 k zápisu z preberacieho konania stavby zo dňa 20.7.2000. Dôvodom nezhotovenia objektu SO-09 bolo chýbajúce stavebné povolenie. K tomu dovolací súd poznamenáva, že na platnosť zmluvy o dielo nemá vplyv to, či na predmet diela (časť predmetu diela) bolo alebo nebolo vydané stavebné povolenie. Medzi účastníkmi bola dohodnutá platná zmluva o dielo, ktorou sa zhotoviteľ zaviazal vykonať určité dielo, vrátane objektu SO-09 a objednávateľ (žalovaný) sa zaviazal zaplatiť

cenu za jeho vykonanie. Z obsahu spisu nevyplýva, že by sa účastníci zmluvy písomným dodatkom k tejto zmluve (poukaz na čl. XV. bod 15.4) dohodli na zmene zmluvy v časti Predmet diela, týkajúci sa objektu SO-09, t. j., že sa dohodli na obmedzení rozsahu diela. Preto nie je správne konštatovanie súdu prvého stupňa, že žalobca dielo zhotovil a odovzdal riadne a včas, keďže podľa ust. § 554 ods. 1 Obchodného zákonníka zhotoviteľ splní svoju povinnosť vykonať dielo jeho riadnym ukončením a odovzdaním predmetu diela objednávateľovi v dohodnutom mieste, inak v mieste ustanovenom týmto zákonom. Z odôvodnení rozsudkov pritom nevyplýva, že by boli konajúcimi súdmi vyhodnotené také skutočnosti, ktoré by svedčili o tom, že záväzok v časti povinnosti zhotoviť objekt SO-09 zanikol z iného právneho dôvodu ako splnením, napr. odstúpením od zmluvy alebo z dôvodu nemožnosti plnenia.

Z uvedeného teda vyplýva, že ak záväzok žalobcu zhotoviť časť diela v rozsahu objektu SO-09 nezanikol splnením, pričom zo skutkových okolností nie je zrejmy žiadny iný právny dôvod zániku záväzku v tejto časti, potom žalobcovi nevznikol nárok na zaplatenie ceny diela v rozsahu tohto nesplneného záväzku.

Dovolací súd sa stotožnil s názorom Generálneho prokurátora, že konajúce súdy tiež nesprávne právne posúdili ďalšiu právnu otázku, ak obsah zmluvy medzi účastníkmi vyhodnotili tak, že žalobca sa zaviazal zhotoviť objekt SO-09 bez nároku na odplatu.

Strany si dodatkom č. 3 k zmluve o dielo rozšírili pôvodný záväzok zhotoviteľa o povinnosť zhotoviť objekt SO-09. Zároveň v dodatku č. 3 vyjadrili dohodu týkajúcu sa ceny diela slovami „zhotovenie objektu SO-09 nebude mať vplyv na konečnú cenu diela“. Žalobca si uvedené slovné vyjadrenie vykladal tak, že objekt SO-09 má povinnosť zhotoviť bezodplatne a žalovaný si uvedené slovné vyjadrenie vykladal tak, že cena, ktorá bola pred uzavretím dodatku č. 3 cenou za predtým dohodnuté dielo, je po uzavretí dodatku č. 3 cenou za novodohodnuté dielo, teda za celé dielo, vrátane objektu SO-09. Gramaticky výklad podľa názoru dovolacieho súdu svedčí v prospech žalovaného. Pri interpretácii obsahu zmluvy, ktorú vykonali konajúce súdy, nie je zrejme, aké interpretačné pravidlo súdy použili, ktoré z pravidiel uvedených v § 35 Občianskeho zákonníka a § 266 Obchodného zákonníka aplikovali. Zo skutkového stavu nevyplýva, že by žalovanému bol známy alebo musel byť známy úmysel žalobcu, že objekt SO-09 vykoná bezodplatne.

Zmluva o dielo je odplatným zmluvným typom, vyplýva to z ust. § 536 Obchodného zákonníka. Zmluvné strany v zmluve neprejavili vôľu uzavrieť dodatok č. 3 k zmluve o dielo bez dohody o cene (§ 536 ods. 3 Obchodného zákonníka). Vzhľadom na zmluvnú voľnosť a dispozitívnu úpravu, ktorá umožňuje stranám upraviť si dohodu o cene diela i odchyľne

od Obchodného zákonníka, pretože ani jedno z ust. týkajúce sa zmluvy o dielo a ceny diela nie je obsiahnuté v § 263 ods. 1 Obchodného zákonníka, si strany dohodli, že vykonaním celého predmetu zmluvy, vrátane zhotovenia časti diela SO-09, vzniklo zhotoviteľovi právo na zaplatenie konečnej ceny diela dohodnuté dodatkom č. 2, ktorá cena je pevná v rozsahu čl. 2.3 a 2.4 a čl. 4.1 dodatku č. 2 bod a/ a bod b/ v znení čl. II. bod 2.3 dodatku č. 3 zo dňa 29.5.2000. Dielčie rozpočty s ocenením prác, ktoré tvorili súčasť dodatku č. 2 pritom nemajú vplyv na cenu následne určenú dohodou zmluvných strán, keďže strany v dodatku č. 3 vyhlásili, že zhotovenie objektu SO-09 nemá vplyv na konečnú cenu diela dohodnutú dodatkom č. 2, ktorá cena je pevná. Žalobca a žalovaný si v dodatku č. 3 rozšírili rozsah diela a dohodli sa na dôsledkoch na cenu diela. Ust. § 549 ods. 1 Obchodného zákonníka sa preto neaplikuje a cena diela sa spravuje dohodou strán, teda cena za nový rozsah diela je cenou pôvodne dohodnutou v dodatku č. 2.

Dovolací súd je toho názoru, že konajúce súdy vec nesprávne právne posúdili, ak mali za to, že celý záväzok žalobcu zanikol splnením, to znamená, že aj záväzok žalobcu zhotoviť objekt SO-09 zanikol splnením. Ďalšie skutkové zistenia sú potrebné za účelom posúdenia, či záväzok žalobcu zhotoviť objekt SO-09 zanikol z iného právneho dôvodu ako splnením, či žalobcovi vznikol nárok na zaplatenie predmetnej sumy s poukazom na ust. § 548 ods. 1 Obchodného zákonníka, či došlo k odstúpeniu od zmluvy zo strany zhotoviteľa a či potom nárok žalobcu možno odôvodniť s poukazom na ust. § 548 ods. 2 Obchodného zákonníka. Tiež bude potrebné sa prípadne zaoberať otázkou, či záväzok žalobcu zhotoviť objekt SO-09 právne trvá a či žalovaný zaplatil taký rozsah diela, aký bol skutočne vykonaný.

Dovolací súd má za to, že konajúce súdy vec nesprávne právne posúdili, keď právnu normu správne určenú nesprávne vyložili a na daný skutkový stav nesprávne aplikovali, čím skutkový stav zostal neúplný.

Tieto skutočnosti založili opodstatnenosť mimoriadneho dovolania podľa § 243e ods. 1 v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. Preto rozhodnutia nižších súdov dovolací súd zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie Okresnému súdu T. (§ 243b ods. 2, 3 O.s.p.) s tým, že právny názor vyslovený v tomto uznesení je preň záväzný (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243d ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu aj o trovách pôvodného, ako aj dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. októbra 2009

JUDr. Anna Marková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: M.